

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ФІНАНСОВИХ ІНТЕРЕСІВ НА РИНКУ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

Питання забезпечення високого рівня економічної безпеки є вкрай важливим і принциповим, так як від нього багато в чому залежить не лише добробут українців, а й можливість захисту суверенітету й територіальної цілісності України, що є пріоритетною функцією держави.

Елементом економічної безпеки є фінансова безпека, головною ціллю якої має бути досягнення балансу між задоволенням національних фінансових інтересів та інтересів інших економічних агентів. У цьому контексті варто розглядати систему недержавного пенсійного забезпечення як складову фінансової та інвестиційної безпеки країни.

Однією з ключових задач держави та державного управління є мінімізація виникнення загроз фінансовій безпеці, зокрема й шляхом недопущення соціальної напруги, пов'язаної з бідністю, майновою диференціацією населення, безробіттям тощо шляхом підвищення рівня соціальної захищеності населення, в тому числі за рахунок проведення ефективної політики у сфері пенсійного забезпечення. Для вирішення поставлених задач необхідне створення такої пенсійної системи, яка б стимулювала здійснення пенсійних заощаджень, забезпечила істотне підвищення рівня доходів пенсіонерів, максимальну залежність пенсійних виплат від персоніфікованих внесків застрахованих осіб, мотивацію до праці та легалізацію заробітної плати, залучення пенсійних активів у розвиток реального сектора економіки тощо.

Система недержавного пенсійного забезпечення в Україні протягом останніх років розвивається досить динамічно. Загальна сума активів, сформованих НПФ станом на 01.10.11 р. складала 1306,4 млн. грн, що в 1,5 рази перевищує суму активів у 2009 році. Основним елементом сформованих пенсійних активів залишаються пенсійні внески, сплачені вкладниками.

Внаслідок недостатнього розвитку вітчизняної фінансової системи можливості інвестування недержавними пенсійними фондами вільних коштів досить обмежені:

- банківські депозити – 31,6% інвестиційного портфелю;
- облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України – 21,6 %;
- інвестиції у нерухомість, переважно у житлові приміщення – 4,1 %, а в банківські метали – 2,2 % інвестиційного портфелю;
- цінні папери, дохід за якими гарантовано КМУ та Радою міністрів Автономної республіки Крим, місцевими радами, відповідно, 13,6 % та 0,5 %;
- інші активи, не заборонені законодавством України, – 5,3 %.

Враховуючи, що діюча модель пенсійного забезпечення розглядає пенсійний фонд як юридичну особу, яка не має ні власного апарату, ні функцій, велике значення у їхній діяльності має інфраструктура, яка призначена забезпечувати роботу недержавних пенсійних фондів. До неї належать адміністратори, компанії з управління активами, банки-зберігачі.

У зв'язку з практикою функціонування безлічі недобросовісних і шахрайських фінансових посередників за часів формування ринкових відносин в Україні, пересічних громадян хвилює питання, чи існує механізм захисту пенсійних коштів, зосереджених у НПФ, від шахрайства.

Варто зазначити, що існуюча система регулювання та нагляду щодо недержавних фінансових інституцій в Україні не може бути визнана ефективною.

На сьогодні Держфінпослуг приділяється особлива увага регулюванню таких сфер фінансової діяльності, як страхування, недержавне пенсійне забезпечення, а також недопущенню відмивання коштів злочинного походження через небанківські фінансові установи.

Серед перешкод, що стримують розвиток недержавного пенсійного забезпечення (далі – НПЗ) в Україні основними є:

- недостатня поінформованість населення про концепцію пенсійної реформи та значення у ній системи НПЗ, що стримує її розвиток;

- недовіра населення до НПФ та відсутність просування позитивного іміджу існуючих НПФ;

- висока частка витрат населення спрямовується на поточні потреби, а не на заощадження;

- недосконалість нормативно-правової бази з питань НПЗ, яка потребує опрацювання та удосконалення;

- невирішені питання стосовно надання податкових пільг у системі НПЗ.

Дослідження доводить, що впровадження системи накопичувального пенсійного забезпечення стане потужним джерелом інвестиційних ресурсів в економіку України і вагомим додатковим джерелом доходів пенсіонерів.

Незважаючи на досить складну та неоднозначно оцінювану правову форму існування недержавних пенсійних фондів, усі механізми, закладені в законодавстві щодо цих суб'єктів, спрямовані насамперед на унеможливлення зловживань із пенсійними коштами учасників. На наш погляд, модель недержавних пенсійних фондів, обрана законодавцями, має виправдати себе і реалізувати своє соціальне призначення.

Концепція пенсійного забезпечення, яка передбачає поступовий перехід від трирівневої системи пенсійного забезпечення до дворівневої, сприятиме формуванню високоєфективної фінансово збалансованої пенсійної системи, яка буде стимулювати пенсіонерів до здійснення пенсійних заощаджень, а роботодавців – до збільшення пенсійних відрахувань. Крім того, це дозволить накопичити додаткові інвестиційні ресурси для стабільного розвитку економіки, збільшення розміру пенсій, сприятиме формуванню нової парадигми забезпечення національних фінансових інтересів.